

Európa podáva záchrannú ruku. Využijeme ju dostatočne aj v agropotravinárstve?

Európska únia pripravila prelomový balík finančných zdrojov pre obnovu Európskej únie v objeme viac ako 1, 824 biliárd eur. Slovenskí potravinári o spôsobe jeho využitia diskutovali počas zasadania Únie potravinárov Slovenska, ktoré sa uskutočnilo 28. júla.

Európska únia pripravuje dva balíky európskych finančných zdrojov, ktoré sú síce oddelené, ale v súčasnosti považované za jeden celok. Ide o **Viacročný finančný rámec (VFR) - sedemročný rozpočet** a druhý balík zdrojov tvorí tzv. **Next Generation EU / Plán obnovy** - dočasný nástroj hospodárskej obnovy. Plán podpory potravinárom bližšie priblížil riaditeľ Odboru poľnohospodárstva a služieb Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Ján Baršváry.

NEXT GENERATION

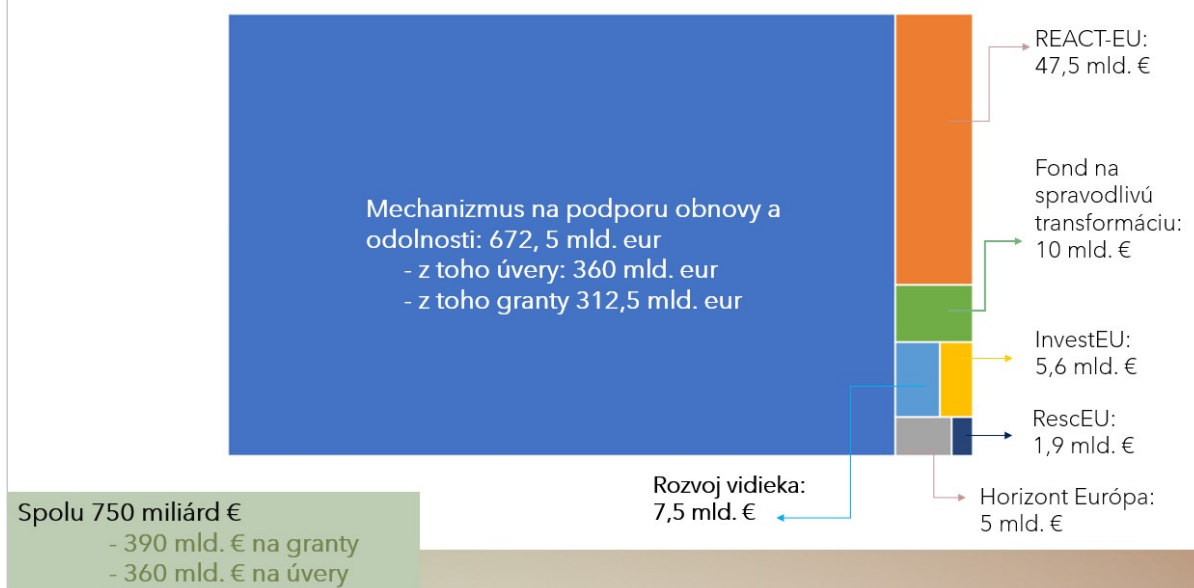
Ako je už známe, Next Generation je nástrojom na oživenie hospodárstva EÚ (nielen v súvislosti s koronakrízou - ale rieši aj tzv. strategické priority). Členské krajiny budú mať k dispozícii 750 miliárd eur na obdobie 2021-2023, hoci Vyšehradské krajiny žiadajú dlhší časový horizont.

Finančné prostriedky sa prerozdedia formou grantov (390 mld. €) a úverov (360 mld. €). Pôjde o rýchle čerpanie, až 70 % grantov poskytnutých v rámci tohto mechanizmu bude viazaných v rokoch 2021 a 2022; zvyšných 30 % bude plne viazaných do konca roka 2023. Tieto finančné prostriedky si EÚ požičia na finančných trhoch, to znamená, že ich bude treba splatiť. Európska komisia navrhuje, aby sa úver splácal z vlastných zdrojov EÚ (zelené dane, digitálne dane, uhlíková daň). Je otázne, či tieto zdroje budú dostatočné. Aj preto je pravdepodobnejšie, že splácať budú členské krajiny a najmä budúca generácia, keďže časový horizont splácania je určený na obdobie rokov 2028-2058. Strategickou prioritou pri použití zdrojov je prechod na nízkouhlíkové a digitálne hospodárstvo.

ROZPOČET EÚ A NEXT GENERATION EU (v skratke)

/v miliardách EUR, stále ceny 2018/	VFR 2021-2027	Next Generation EU	Spolu
1. Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika	132,8	12,5	145,3
2. Súdržnosť, odolnosť a hodnoty	377,8	720,0	1097,8
<i>Politika súdržnosti</i>	330,2	47,5	377,7
<i>Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti</i>		672,5	672,5
3. Prírodné zdroje a životné prostredie	356,4	17,5	373,9
<i>SPP</i>	336	7,5	344
<i>z čoho I. pilier</i>	258,6 (z čoho priame platby 239,9)		
<i>z čoho II. pilier</i>	77,85	7,5	85,4
<i>Fond pre spravodlivú transformáciu</i>	7,5	10,0	17,5
4. Migrácia a riadenie hraníc	22,7		22,7
5. Bezpečnosť a obrana	13,2		13,2
6. Susedné krajiny a svet	98,4		98,4
7. Európska verejná správa	73,1		73,1
SPOLU	1074,3	750,0	1824,3

NEXT GENERATION EU - rozdelenie

Smerovanie zdrojov

Poskytnuté finančné zdroje budú smerovať do troch oblastí:

„Viac ako 80% peňazí má ísť na verejné investície a štrukturálne reformy v členských krajinách predovšetkým cez Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (najväčší objem zdrojov – a to do oblastí: zamestnanosť, vzdelávanie, výskum, inovácie, zdravie, životné prostredie, financie). Vyšehradské krajiny požadujú aj investície do dopravnej a energetickej infraštruktúry. Rovnako cez programy politiky súdržnosti (REACT-EU), Fond pre spravodlivú transformáciu a Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka – štrukturálne zmeny v súvislosti s Európskym ekologickým dohovorom,“ vysvetlil členom Únie potravinárov Slovenska Ján Baršváry.

Vládni predstavitelia hovoria o využití peňazí na veľké projekty – zhodnocovanie odpadov;

podnikateľské prostredie; reforma verejnej správy; digitalizácia; reforma odvodov; mobilita (elektrina, vodík, zemný plyn); výstavba optickej siete; kanalizácia, vodovody, osvetlenie obcí; čističky odpadových vôd; cestná a železničná infraštruktúra; prechod na bezuhlíkovú ekonomiku; reforma justície; nájomné byty; zatepľovanie; výskum, vývoj, vzdelávanie; energetická náročnosť priemyslu; výstavba nemocníc.

Keďže ide o štrukturálne zmeny, agropotravinárstvo priamo benefituje z mnohých týchto príkladov projektov a nepriamo takmer zo všetkých.

30% výdavkov z Viacročného finančného rámca a Next Generation EU má smerovať na ciele v oblasti klímy. K tomu má významne prispieť Spoločná poľnohospodárska politika (40% výdavkov na enviroklimatické ciele).

Diskusia

Potravinári počas rokovania poukázali najmä na fakt, aby Slovensko nepremeškalo historickú príležitosť na obnovu svojej ekonomiky, a teda aj agropotravinárstva. Kľúčové je využiť ponúkané finančné zdroje a investovať ich do zmysluplných projektov, z ktorých skutočne priamy či nepriamy úžitok pocíti aj domáci agropotravinársky sektor.

Členovia Únie potravinárov Slovenska rovnako diskutovali aj o rizikách, ktoré vyplývajú z pripravovaných nových európskych stratégií Farm to Fork alebo Green Deal.

Vyjadrili sa aj ku grafickému označovaniu nutričných hodnôt potravín na obaloch potravín a pripravovanému zámeru vytvoriť Potravinový semafor. Trojitá škála farieb – zelená, oranžová a červená – má na obaloch potravín odkazovať na zloženie danej potraviny a tým navádzať spotrebiteľa na jej prípadnú kúpu.

Podpredseda Únie potravinárov Slovenska a zároveň podpredseda Slovenskej poľnohospodárskej

a potravinárskej komory Marián Šolty poukázal na novú finančnú záťaž, ktorá hrozí pri akejkoľvek zmene obalov a informácií na nich umiestňovaných. *„Nepripravujme si ďalšie obmedzenia, záťaž, ktorá nie je vyslovene nutná. Nemôžeme byť pod neustálym tlakom hroziacich zmien. Každá jedna zmena prináša obrovskú investičnú záťaž pre potravinárov. Sme pritom roky finančne poddimenzovaní,“* uviedol Marián Šolty.

Potravinári pripravujú stanovisko podložené názormi za jednotlivé výrobné potravinárske segmenty, ktoré sa budú týkať zmien pripravovaných na európskej i domácej pôde.